

**Олий таълим муассасалари педагог ўқитувчилари ҳамда ОТМ
администратсия ходимлари малака ошириши тартиби, эгалланиши
лозим бўлган билим, малака, кўникмалар тавсифи**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг узлуксиз малакасини ошириш тизимини жорий этиш тўғрисида» 2019 йил 27 августдаги ПФ-5789-сон Фармони ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 23 сентябрдаги 2019 йилдаги Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида 797-сонли қарорига мувофиқ Олий таълим муассасаларининг педагог ўқитувчилари ўзларининг йўналишлари бўйича белгиланган тармоқ марказида малака оширишади. Олий таълим муассасасининг раҳбар кадрлари Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги ҳузуридаги Бош илмий методик марказида малака оширишади. Олий таълим муассасасининг педагог ходимлари ва раҳбар кадрлари ҳар 3 йилда мунтазам равишда малакаларини ошириб келишади.

Эгаллаши лозим бўлган билим малака кўникмалар тавсифи қуйидагилар:

раҳбар ва педагог кадрларнинг ўқув-методик ва илмий-педагогик фаолияти натижаларини инобатга оладиган, уларга мунтазам равишда касбий ўзини ўзи ривожлантириб бориш имкониятини берувчи узлуксиз малака ошириш тизимини амалиётга жорий этиш бўйича ташкилий-методик тайёргарликни амалга ошириш;

ўқув режалари ва дастурлари мазмунини такомиллаштириш, замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланган ҳолда педагог кадрлар малакасини оширишнинг инновацион шакллари ва усулларини жорий этиш;

олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг касбий маҳоратини мунтазам ошириш асосида уларнинг илмий ва амалий тадқиқотлар, технологик тараққиёт ҳамда ўқитилаётган фанлар бўйича инновациялар, шунингдек ўқув жараёнини ташкил этишнинг замонавий услублари соҳаларидаги кўникмаларини ривожлантириш;

юқори самарали замонавий таълим ва инновацион технологиялар, илғор хорижий тажрибани кенг жорий этган ҳолда олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг малакасини ошириш бўйича малака талаблари, ўқув режалари ва дастурларини доимий янгилаб бориш, олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларининг фаолиятини зарур даражада ташкил этиш ва самарадорлигини таъминлаш;

олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларида бутун жаҳон Интернет ахборот тармоғи, мультимедиа тизимлари ва масофадан ўқитиш усулларидан фойдаланган ҳолда, илғор педагогика, ахборот-коммуникация ва инновацион технологияларни эгаллаш, уларни ўқув жараёнига фаол татбиқ этиш кўникмаларини ривожлантириш;

Малака ошириш 3 турга бўлинади.

масофавий малака ошириш - ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолдаги масофадан ўқитиш таълим усуллари орқали малака оширишнинг онлайн (видеомаърузалар, маслаҳатлар, назорат турларини масофадан туриб реал вақт режимида ўтказиш) шакли. Масофадан ўқитиш усуллари асосидаги курсларда тингловчиларнинг ўзлаштириш кўрсаткичлари онлайн шаклида қайд этиб борилади ва курсларни тўлиқ ўзлаштирган тингловчиларга бевосита қайта тайёрлаш ва малака ошириш муассасаларида ўтказиладиган онлайн тест синовларида иштирок этишга рухсат берилади. Ундан ташқари олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрлари таркибидаги уч ёшга тўлмаган ёш боласи бўлган аёллар, пенсия ёшидагилар ҳамда ногиронлиги бўлган шахслар олий таълим муассасаси Кенгашининг тавсиясига кўра, Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан келишган ҳолда, масофадан ўқитиш шакллари орқали амалга оширилади.

муқобил малака ошириш — мустақил малака ошириш шаклларида фойдаланиб, раҳбар ва педагог кадрларнинг индивидуал касбий маҳорат натижалари тасдиғини амалдаги бевосита малака ошириш шаклларида тенглаштирилган шаклида. Кимлар муқобил малака оширишлари мумкин:

Муқобил малака ошириш шакллари қуйидагиларни ўз ичига олади:

Ўзбекистон Фанлар академияси, Ўзбекистон Бадиий академияси академияси илмий унвонига эга бўлиш;

сўнгги 3 йилда хорижий мамлакатларда малака ошириш, стажировка ўташ (малака оширишнинг давомийлиги бир ойдан кам бўлмаган, стажировканинг давомийлиги уч ойдан кам бўлмаган муддатда);

сўнгги 3 йилда фалсафа доктори (PhD) ёки мутахассислик бўйича фан доктори (DSc) даражасини олиш учун диссертация ҳимоя қилиш;

сўнгги 3 йилда камида битта мутахассислик бўйича фан доктори (DSc) даражасини олиш учун ҳимоя қилинган диссертация ишига илмий маслаҳатчи ёки фалсафа доктори (PhD) даражасини олиш учун ҳимоя қилинган 2 та диссертация ишига илмий раҳбарлик қилиш;

сўнгги 3 йилда яқка муаллифликда дарслик ёки ўқув қўлланма тайёрлаш ва нашрдан чиқариш.

Тўғридан-тўғри малака оширишга - олий таълим муассасасида педагогик фаолиятни амалга оширувчи ва кафедра мудири, профессор, доцент, катта ўқитувчи, ўқитувчи (ассистент) лавозимидаги шахслар ва олий таълим муассасаси ректоратида ва деканатида бошқарув функциялари ва вазибаларини бажарувчи шахслар киради. Таълим дастурлари асосида олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш марказларида бевосита ўқиш. Режа-жадвалга киритилган ва қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида ўқишдан ўтадиган тингловчилар учун ўқишнинг тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш даврида уларнинг асосий иш жойи бўйича эгаллаган лавозими ва ўртача иш ҳақи сақланади, уларнинг ўқув юклагаси эса олий таълим муассасаси кафедраларининг бошқа аъзолари ўртасида тақсимланади. Тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш даврида узрсиз сабаблар билан 18

соат ва ундан кўп миқдорда машғулотларга қатнашмаганлиги учун курсларнинг тингловчилари қайта тайёрлаш ва малака ошириш таълим муассасаси раҳбарининг буйруғи билан тингловчилар сафидан чиқарилади.

ОТМнинг раҳбар ва проффессор-ўқитувчилар уч йилда камида бир марта доимий асосда қайта тайёрлаш ва малака оширишнинг тегишли йўналишлари бўйича қайта тайёрланиши ва малакасини ошириши шарт.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курслари тингловчилари (такрорий ўқитишдан ташқари) бепул асосда ўқитилади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида ўқиш тизимида олий таълим муассасалари бўлган вазирликлар ва идоралар билан келишган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланган қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси ўқув режасининг намунавий тузилмаси асосида ишлаб чиқилган 288 соат ҳажмдаги ўқув дастурлари бўйича амалга оширилади. Шундан, ўқув дастурининг 144 соат ҳажми ишдан ажралмаган ҳолда мустақил малака ошириш усуллари асосида, 144 соати тўғридан-тўғри (бевосита) малака ошириш шаклида ишдан ажраган ҳолда амалга оширилади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида ўқиш якунлари бўйича аттестациядан ўтмаган олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрлари бир йил мобайнида пулли асосда ўқишнинг тегишли ёки турдош йўналиши (мутахассислиги) бўйича кейинги қайта тайёрлаш ва малака ошириш курси якунида аттестациядан ўтиши шарт.

Олий таълим муассасалари раҳбар ва педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларини такроран ўзлаштириши асосий ишдан ажралмаган ҳолда курсларнинг ўқув дастурларини мустақил равишда масофадан ўқитиш усуллари орқали ўзлаштириш асосида амалга оширилади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида узрсиз сабабларга кўра дарс қолдиргани учун тингловчилар сафидан чиқарилган олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрлари пулли асосда, такроран ўтиши ҳамда ўқишнинг тегишли йўналиши (мутахассислиги) бўйича кейинги қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсида аттестациядан ўтиши шарт.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида узрли сабаблар билан дарс қолдирган тингловчига ўқишнинг тегишли йўналиши (мутахассислиги) бўйича кейинги курсларда қайта тайёрлаш ва малака оширишдан ўтишига рухсат берилади.

Қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида ўқиш якунлари бўйича аттестациядан такроран ўтмаган ёки асосий иш жойи бўйича белгиланган муддатда қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларидан такроран ўтмаган тақдирда, ушбу ходимлар билан тузилган меҳнат шартномасининг амал қилиш муддатидан ҳамда бўш турган педагог лавозимини эгаллаш танлови даврининг тугаган муддатидан қатъий назар, меҳнат шартномаси белгиланган тартибда икки ой мобайнида бекор қилинади.

Ҳар йили Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлигининг тегишли хати асосида ҳар йили 15 ноябрга қадар тизимида олий таълим муассасалари мавжуд вазирликлар ва идоралар

буюртманомалари асосида ҳамда Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан белгиланган қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларидан ўтиш даврийлигига мувофиқ кейинги календарь йил учун ойлар ва ўқиш йўналишлари бўйича қайта тайёрлаш ва малака ошириш курслари тингловчиларининг контингенти жадвал асосида шакллантирилади ва махсус дастур асосида тизимга киритилади. Тизимга киритилган режа Ўзбекистон Республикаси Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги томонидан буйруқ билан тасдиқланади ва шу асосида кейинги календарь йил бўйича университет ректори буйруғи билан йўналишлар бўйича малака оширишга юборилади.

Ўқиш тугалланадиган йилда олий таълим муассасаларига педагог лавозимларига қабул қилинган магистратура битирувчилари педагогик фаолиятнинг учинчи йилида қайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларидан ўтадилар.